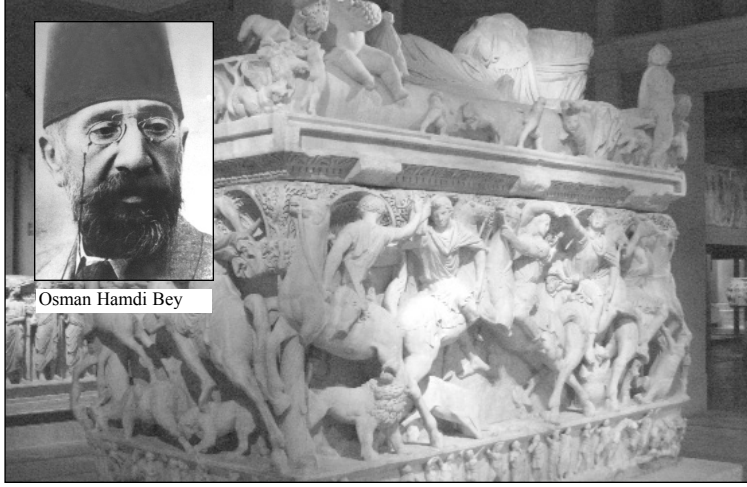
KUBILAY
GÖNÜL

“Eskiye rağbet olsa, bitpazarına nur yağardı!” Doğru mu?

Lalelerin bahçe tuvallerinde görülmeye başlamasıyla ilkbaharın geldiğini fark edebiliyorum. Yoksa havalar öylesine serin ve yağışlı geçiyor ki, kışın bittiğini anlayabilene aşkolsun. Kalem gibi dik ve kibar duruşları kadar, zamanı geldiğinde öne eğik başlarıyla kalenderce bir tavırla, vaktin dolduğunu kabullenen vakur, ama kaderci halleriyle, bu çiçekler bana İstanbul'u anımsatır. Hele yapraklarının dökülmesinden sonra tepelerinde kalan çanakları! Müslüman Osmanlı mezar taşı başlarına o kadar çok benzerler ki yani... Maalesef, siz bu yazıyı okuduğunuz sıralarda bu mert çiçekler çoktan kısa süreli ömürlerini tamamlayıp yeni bir baharı beklemek üzere, toprağın altındaki yuvalarına çekilmiş olacaklar. Dokumuza işlenmiş bizden biri olan bu çiçeğin özü, sanıldığı aksine Kazakistan'dır. Oradan başlayan öyküsü içinde Anadolu üzerinden Avrupa'ya ve Hollanda'dan da dünyaya ulaşmayı başarabilmiş. Bu yol hikâyesi, O'nu daha bir gizemli ve romantik de yapar.

III. Ahmet'in saltanatı devir aldığı 1703 yılından, tahtı devir ettiği 1730 yılına kadar geçen kısa süre içerisinde, gerek devletin siyasi hayatı gerekse İstanbul'un sosyal yaşamı içinde olan olaylar pek ilginçtir. Avrupa'da büyük kentlere kırsaldan göç başlamış, üretim ekonomisi sosyal değişimi tetiklemiştir. Artık üreten, kâr eden ve üretimden katma değer alan üst sınıflar oluşmaktadır. Osmanlı'nın eskisi kadar sık sefere çıkmamasıyla bağlantılı olarak, yaşamda sükûn ve eğlence ön plana çıkmıştır. Matbaanın etkileriyle İstanbul şehrinin, az da olsa, ileri gelen aileleri Avrupa ya-

İskender Lahdi. Fotoğraf: Kubilay Gönül

şamını öğrenebilmekte, batıda olup bitenler hakkında bilgi alabilmekte-dirler. İsveç kralının Rus'a yenilgisi, Osmanlı ile Rus'u karşı karşıya getirmiş ve malum hikâye olarak bilinen **Baltacı Mehmet Paşa**, ki artık uçkurdan olmadığı biliniyor, cazip bir sulh anlaşmasıyla geri dönmüş, ama yine de bilindik hikâye, “su uyur Türk'ün dedikoducuları uyumaz” nedeniyle azil edilmiştir. Belgrad'ın düşmesi, bir damat sadrazamın şehit olması, yerine diğer bir damadın, Nevşehirli **İbrahim Paşa**'nın sadrazamlığa getirilmesi ve tarihimizde “**Lale Devri**” olarak bilinen, sınıflaşmanın, sosyal katmanların arasındaki mesafenin kayda değer bir şekilde açılması bu döneme rast gelir. Her türlü kültür etkinlikleri eskiye göre artmış, farklı zevk ve zanaatların yerşerip geliştiği, şekillendiği beşeri kimlikler görülmeye başlanmıştır. Lalenin, Anadolu'da Nevşehir'de renk açmış ve ünlenmiş olmasından yola çıkarak, bu zarif çiçeğe İstanbul “**burjuvasının**” düşkünlüğünün de Nevşehirli yeni **Sadrazam Paşa**'nın etkisinin olduğu söylenebilir mi? Şehri de saran yeni yaşam tarzları, beğeniler ve heyecanı İstanbul'u ke-

yif merkezi haline getirdiğini, zamanının ünlendirdiği şair **Nedim**'in mısralarından, “**Bu şehri İstanbul kî, bî misl-ü behâdır, Bir sengine yekpare Acem mülki fedadır (İstanbul şehri öylesine değerli ve özeldir ki, bir taşına bile tüm İran gözden çıkarılır)**”, takip edebiliyoruz. Bir devre damgasını vuracak kadar ünlenen bu mağrur çiçeğin envai çeşidini yetiştirmek bir meziyet istemekte, dolayısıyla ehil yetiştiricisine sosyal bir merteye kazandırmış olmalı ki, lale yetiştiricilerinin isimleri, **Tezkire-i Şükufeciyân** adlı bir biyografi kitabında tutulmuş. Her güzelliğin sonu olduğu gibi dönem yine bilindik **Patrona Halil** isyanı ve akıbetinde giden kellelerle biter. Padişah, saltanatı öz yeğenine terk eder. III. Ahmet için, saltanatın en çok eşli ve çocuklu padişahları arasında olduğu söylenir.

İmparatorluk bürokrasisi içine yerleşen bu refah hevesi ve zevk halinin, işi yavaştan alma ve adamsendeciliğin süregeldiğini tam iki yüz yıl sonra, bu kez **Osman Hamdi Bey**'in 1906 yılında yaptığı özgün eseri “**Kaplumbağa Terbiyecisi**” adlı tablosundaki Alegoride ortaya çıkıyor.

Bilindiği gibi Sadabad (İstanbul'da Haliç kıyısında bir semt) gecelerinde, üzerlerine yakılı mum dikilen kaplumbağaların çevrede, lale bahçelerinde dolaşarak yarattığı eğlenceli havayla da (ki bugün Boğaziçi kıyılarında düğünlerde atılan havai fişek gösterileri gibi) bu dönem ünlenmiştir. Lale ile beraber anılan kaplumbağaların, resimde (hafif öne eğilmiş, elinde neyi, boynunda maşası ve sırtında keşkül-ü fikarası) tevekkülü akla getiren “**Terbiyecisi**”nin (ki **Osman Hamdi**'nin kendisidir) yapraklarını yiyen üç kaplumbağaya nezaret etmesi, diğer ikisinin de yemeye yanaşmaya çalışmaları, ressamın Devletle, yanında çalışanların tembelliğini, “**yiyiciliği**” hicvettiği şekilde yorumlanabilir. **Osman Hamdi Bey** çok renkli bir simadır. Mesleği, hukukçudur ama, en bilindik yönü ünlü resminden dolayı da ressamlık olmasına rağmen, bizce esas hayra geçen yanı Türk arkeolojisine ve müzeciliğine yaptığı katkılardır. Bugünkü adıyla **Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi**'nin (o günkü adıyla **Sanayi-i Nefise Mektebi**'nin) kurucusudur. Yine bizce en önemli eseriye, bu yazının da ana konusu olacak İstanbul **Arkeoloji Müzesi**'nin kurucusu ve hamisi olmasıdır. “**Eski**” olamazsa “**Bugün**” olamazdı. Bugün ise yarın için “**Eski**” olacak. Yaptıkları-

mızı yarın kim bilir, nasıl anımsayıp anacaklar? Bir düşünün! Bu yüzden geçmişimizde olanları ve bize miras kalan olayları araştırıp tarih okumak, ören yerlerini gezmek, sorunların içine inmek, soru sormak, somut delil aramak, çapraz araştırmak, “**Ben kimim, neyim?**” merak etmek, kendimizi görmek istememizle alakalıdır. Bin yıllık bir Anadolu hikâyesi sadece 80 yıl içine sıkıştırılarak izah edilemez. Amiral gemimiz tektir, ama hikâyesi çok uzundur. Bu yaz İstanbul'a gidecekseniz, **Arkeoloji Müzesi**'ne gidip gezmeyi öneririm. Hatta İstanbul'a gidecek Kanadalı dostlarınıza da siz öneriniz. Döndüğünüzde hep birlikte paylaşacağımız ve dostlarınıza anlatacağımız pek çok yeni ilginç bilgileriniz olacaktır.

II. **Abdülhamit Han** dönemi için pek çok şey yazılmıştır. Onu yargılamayı biz tarihe bırakalım ama, İstanbul **Arkeoloji Müzesi**'nin onun döneminde (1891), **Müze-i Hümayun (İmparatorluk Müzesi)** olarak kurulmuştur. Ki bu müze, 3 dünya imparatorluğuna, (Roma, Bizans ve Osmanlı Türklerine) başkent olmuş İstanbul şehrinin, üç tarafını Marmara Denizi, Boğaziçi ve Haliç'in sardığı tarihi yarım ada üzerinde bulunmaktadır.

SÜRECEK

Français-English-Türkçe

MELEK KANIYOLU
Resmi - Yeminli Tercüman
Traductrice - Interprète
Officielle

Commissaire à l'assermentation

Tel. (514) 364-9502 - Cell. (514) 812-7510
Faks. (514) 364-1572 - www.yeminliatercuman.ca

©notreanotice09.03.03

Looking For The “Junior Artistic Designer, Inside Sales” Position

YunusTech is a Mississauga Ontario based multi plant high technology product development and manufacturing company.

Recent rapid growth in Middle East and Eastern Europe projects created an immediate “**Junior Artistic Designer, Inside Sales**” position.

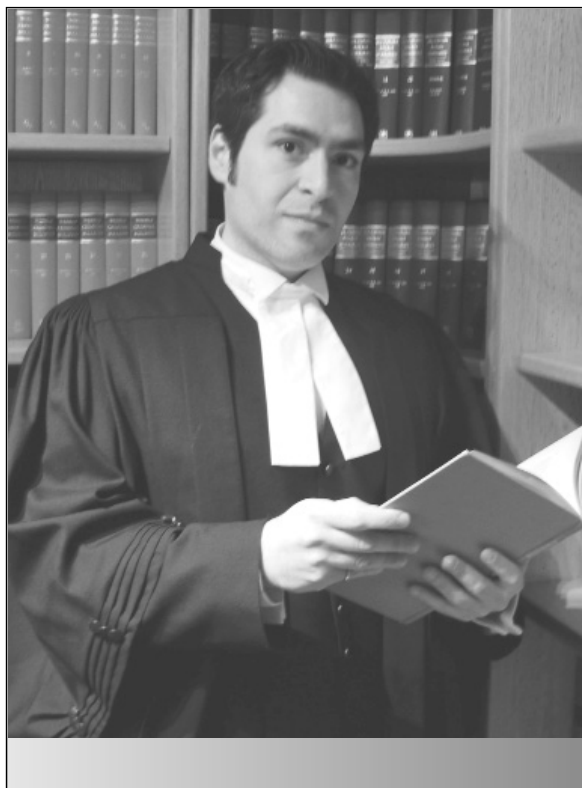
As an ideal candidate you must have a four year B.A. or equivalent degree in design or related field from a recognisable university. You must demonstrate ability to manage short promotion films including animations, creation of printed sales material and web design. Candidates have worked with interior / exterior, architectural and stage lighting would be preferred.

This position may require 20 % travel to Turkey. Candidates who have worked in Turkish Industry will be preferred.

Please forward your résumé confidentially to:

hr@yunustech.com

or fax to 1-905-361-6403 attention to
YUNUSTECH HR MANAGER.

Avukat Cenk Bilgen, J.D

- * Ceza Davaları
- * Dava Açmak ve Savunmak
- * Noter İşleri

75 Mutual Street
Toronto, Ontario M5B 2A9
(Dundas Station'a yakın)

416 366-2365 (ofis)
416 836-5209 (acil)

cenk@bilgenlaw.com